

TELEGRAFUL ROMÂN.

Nr 36. ANUL XIII.

Telegrafulu' este de doua ori pe septem-
man: joi'a si Duminec'a. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la espeditur'a
oici pe afara la c. r. poste, cu bani
gat'a prin scrisori francate, adresate
câtra espeditura. Pretiulu' prenumerati-
unei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu
8 fl. era peo jumătate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 9/21 Maiu 1865.

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu' cu litere
mici, pentru a doua ora cu 5 1/2. cr. si
pentru a treia repetice cu 3 1/2. cr. v. a.

Declaratiune,

prin care facu cunoscutu Preotimiei intregi române de relegea greco-resaritenă din Eparchiele de pâna acum a Timisierei si a Versietului: cum ca au gresitu toti acei Preoti, cari au inceputu a pomeni numele Meu in serviciuri bisericesci pe bas'a Cerculariului Meu dela Craciunulu' anului trecut, de ore ce veri cine au potutu intielege de acolo: ca Eu inca n'amu priimitu iurisdictionea mitropolitana, si ca Eu amu emisu acelu Cerculariu spre orientarea tuturor, si amu disu intr'ensulu lamuritu, ca pâna la alta ordinaciune imperatésca toti Preotii si lumenii sa fia ascultatori de iurisdictionile bisericesci, de care s'au tinutu pâna'acum. Asiâ dara, Iubitiloru! sa nu Me pomeniti pre Mine in rogaciuni, ca sa nu cadeti in vre-o nevoia nemeritata.

Adausulu' acel'a, ce erâ tiparitu in „Telegrafulu' Român“ nr. 102. 1864 lângă Cerculariulu' Meu, s'au referitu câtra Archidiecés'a Ardélului, câtra carea au fostu indreptatu acelu Cerculariu; insa in esemplarele Cerculariului Meu, care au fostu menite pentru Diecesele din Banatu, nu se cuprinde acelu adausu, pentruca nici erâ scopulu' Meu acel'a, ca se Ve provocu, sa Me pomeniti in rogaciuni in loculu' Archiereiloru Vostri Serbi.

Simtu Eu, iubitiloru! necesurile Vostre, căci acelea sunt si ale Mele, si Ve rogu, sa le portămu inca unu tempu scurtu acelea cu resignatiune, ca apoi sa Ne mangaiămu si mai pe deplinu.

Sabiu in 1 Maiu 1865.

Andrieu Baronu de Siagun'a m. p.

Archi-Episcopu si Mitropolitu.

Dela Senatulu' imperialu.

Vomu trece repede preste siedintiele urmatore acum ale casei ablegatiloru, ca sa venimu celu putinu in nr. celu mai de apröpe la siedintiele cele de atât'a importantia pentru noi, in care s'a tractatu cestiunea drumulu' feratu transilvanu.

In siedinti'a din 17/29 Aprile, dupace la propunerea Dr. Berger ablegatii se radica depre scaune si manifestéza condoreea lor pentru uciderea lui Lincoln, se urméza obiectulu, ce e la ordine: bugetulu' ministeriului de statu. O discussiune mai viua se nasce numai la desbaterea asupr'a fondulu' de dispositiune, a acelu' fondu, din care se ajutorau jurnalele oficiöse si semi-oficiöse, precum si la casuri anumite foi esterne etc. Aici regimulu' ceruse 500,000, comitetulu' finantiaru incuviintiâ 200,000 f. Cav. Tschabuschnigg se declara cu totulu' contr'a acestui fondu si propune, a nu se 'ncuviintiâ pentru elu nici unu cruceriu. Dr. Berger apera propunerea comitetului, a se 'ncuviintiâ 200,000 f.; si dupace mai vorbescu Kromer si Toman in favörea fondulu' disponibilu, ear Dr. Herbst contr'a lui; in fine dupace Szabel propune summ'a de 400,000 f., la votare propunerea lui Szabel remâne in minoritate de 66 contr'a 79 voturi, ear propunerea comitetului se priimesce, si asiâ s'au incuviivliatu pentru acestu fondu 200,000 f. Cu acést'a totdeodata s'a datu ministeriului actualu unu votu de neincredere, cu atât'a mai vertosu, căci si ministrulu' de statu, cav. de Schmerling se 'nvoise cu propunerea lui Szabel, a se acordâ celu putinu 400,000 f.

In siedinti'a din 19 Aprile (1 Maiu) se dá cuventu Br. Hock, pentru de a referi asupr'a tractatulu' comercialu incheiatu intre Austri'a cu Prussi'a si cu reuniunea vamala germana (Deutscher Zollverein). Tractatulu' se dá unui comitetu pentru preconsultare si reportare. Apoi se statoresce bugetulu' oficialoru de controlu, mai totu dupa propunerile comitetului finantiaru.

Siedintiele din 20, 21, 22, 23 si 24 Aprile (2-6 Maiu c. n.) au fostu consacrate desbaterei asupr'a bugetulu' militariu.

De cea mai mare importantia au fostu aici raportulu' referintelu' Dr. Giskra, care in siedinti'a d'antăiu a duratu 3 ore, in siedinti'a a două 2 ore si in siedinti'a a cincea un'a ora, cu totulu' dar 6 ore. Regimulu' ceruse pe anulu' 1865 in sume rotunde 91. mill. spese ordinare, 14 mill. spese esttraordinare, cu totulu' dar 105 mill., din cari abstragendu-se acoperirea de 9 mill., mai remaneau a se dá din finantiele statulu' 97.700,000 f. Cuventulu' lui Giskra, care au petransu prin tôte specialitătile armatei si a privitu obiectulu' din tôte punctele de vedere cu o perspicuitate, scrupulositate si elocuintia admirabila, a fostu priimitu cu mare aplausu din tôte partile. Spatiulu' nu ne ierta a intrâ aici mai adâncu in cuventulu' acest'a; de aceea vomu adauge numai atât'a, ca propunerile comitetulu' finantiaru suntu pe scurtu urmatorele:

1) ministeriului de resbelu se acorda pe an. adm. 1865 summ'a de 89,982,772 fl.;

2) acoperirea din veniturile lui proprie se statoresce cu 10,432,227 fl.;

3) distribuirea speselor ordinare si esttraordinare se lasa in dispositiunea regimului, insa spesele ordinare la pensionisti si disponibili se acorda de aici incolo numai ca spese esttraordinare;

4) se recomanda regimului a modificâ normele de pensionare si avantamentu.

In fine in siedinti'a a cincea, dupace ministrulu' de resbelu facuse concessiune cu 11 millione, mai cu sêma in statulu' strordinariu, obiectulu' acest'a, unulu' din cele mai momentöse din tôte afacerile imperiului nostru, se terminâ in siedinti'a din 6 Maiu cu primirea propuneriloru comitetulu'.

Serbatörea lui Dante.

Maretia serbatore, ce o preparâ Itali'a celui mai mare alu seu poetu acum dupa 600 ani dela nascerea lui, se serbâ la Florentia, cetatea floriloru si astadi capital'a Italiei, in 14, 15 si 16 Maiu c. n. Cele mai de frunte trasuri din programulu' acestei serbatori - de seva fi urmatu intocmai dupa cele - suntu cele urmatore:

In 14 Maiu se facu inaugurarea maretiei statue a lui Dante, modelata si lucrata de Emericu Pozzi. Töte deputatiunile venite a participâ la gloriös'a serbatore, cu flamurele si insigniele cetätiloru loru in frunte, trecura cu musica prin stradele principale ale cetätii, apoi conduse de gard'a nationala, luara locu pe tribunele, ce se infintiasera spre scopulu' acest'a in piatia „della Santa-Croce“ (Sânt'a Cruce). In fatia acestei adunâri stralucite se descoperi statu'a, notariulu' Florentiei notâ actulu' solenelu, si profesorulu' de retorica, Parintele Giuliani, tinu unu scurtu cuventu festivu. Dupa amedi urmâ o serbatore populara pe suav'a promenada a Cascinei, apoi escursiuni pe riulu' Arno si unu circu. Sér'a cetatea fu iluminata pomposu, musicie cantara la mai multe locuri, in piatia Sântei cruci, de aici inainte piatia lui Dante, se cantara coruri pentru glorificarea nemoritoriului poetu.

A două di urmâ o academia mare musicala cu simfonii si coruri privitore la serbatore dilei. Dupa amedi se facura alergaturi de cai cu premie, sér'a o academia musicala, la carea avura intrare numai deputatiunile straine.

A trei'a di tinu academi'a „della Crusca“ o adunare strordinaria, in carea se glorificâ printr'unu cuventu memori'a poetulu'. Mai multe reuniuni impartasira daruri in piatia Sântei Crucii, ear printre acestea erau intretiesate mai multe espositiuni de flori, de lueruri artistice, de manuscripte etc., in fine sér'a unu balu pomposu incheia festivitatile.

Intre numeroşele daruri interne si esterne merita a se numerâ cu deosebire döue: 1) o colectiune de tractate, scrise de mai multi literati italieni asupr'a lui Dante si a opuriloru lui; eda-

ta de Cellini. 2) o colecțiune de tractate asupr'a lui Dante scrise de literati neitalieni, care colecțiune în modulu acest'a reprezintă unu felu de devotțiune a toturor popórelor europene înaintea marelui geniu alu poetului italianu. Englesii voru fi reprezentați prin Tennison, Germanii prin Herwegh, Francesii prin Victoru Hugo, Magiarii prin Aranyi și Tóldy etc. Fiicare tractatu este scrisu în limb'a lui propriu și în-sotilu de traducțiunea italiană.

Comitetulu festivității împartăși daruri toturor parin-tiloru seraci, cari au copii prin scólele comunale.

Steagurile și insignele deputatiloru straine rămănu proprietatea cetății Florenti'a și se voru pastrá într'unu localu anumitu spre suveniru eterna. Concursulu óspetiloru se crede ca va fi immensu. Singur'a ambasad'a italiana din Lon-dr'a deduse la 17,000 paspórtu.

Dupa seirile mai nóue regele Victoru Emmanuilu înca a luat parte la serbatórea natiunala, carea în adeveru a fostu marétia.

Bibliografia.

Tin'ta, cátra carea trebuie sa nesuiescá fiicare, este perfectiunarea. Dela acést'a atárna bunastarea unui omu singuraticu séu a unei societăti întregi; chiamo-se societatea acést'a familia, chiamo-se natiune séu statu. Omulu dara și cá particulariu și ca parte a unui cuprinsu mai mare si-va adaugé fericirea sea nisuidu cátra tin'ta amintita.

Adevéru acest'a au fostu și conducatoriulu sinodului bis. gr. or. din an. 1850, candu prin § 17 au încercatu amu dice a formá cristalisatiunea cea d'antáiu de unu sistemu scolicu, care sa servésca de mijlocu cátra perfectiunarea nóstra. De atunci încóce au începutu successivu a resari în mai multe párti institute de crescere sub privighiarea Inspectoratului supremu, a cărui devisa este: „Înainte!” În ori care ramu de viétia nu este tempu statiunariu, ci séu progressu, séu regressu, pentrucá standu cine-va în locu rămăne eopiso înapoi. Au cautatu dara cá și în viétia scóloru nóstre sa se faca propasiri, sa nu remanemu statiunari, pelánga hotari-rile §lui 17 din sinodulu an. 1850.

Dar nu numai institutele de crescere suntu care concurgu la perfectiunarea unui poporu, ci mai suntu de lipsa și alte mijlóce, și noi nu potemu negá, ca acél'a, carele conduce suprem'a inspectiune scolară, au fostu, carele au luat iniati-v'a și au dusu și la îndeplinire unele din aceste mijlóce. Cugétămu aici între altele, la întemeierea tipografiei nóstre, carea ne înlesnesce cărțile nóstre scolare și bisericesci, abstragendu dela celelalte scopuri maréti ce le are.

Nu suntemu de acéi'a, cari sa nu recunóscemu, ca înca este destulu de facutu în viitoriu pe terenulu de care e vorb'a, dar nici de acéi'a, cari sa potemu ignorá ceea ce s'au facutu și se face, și în fine nici de acéi'a, cari sa nu cunóscemu și greutățile ce obvinu la înaintarea unui poporu. De aceea cá observatori credinciosi nu potemu trece cu nepasare preste periodulu din urma alu viétiei nóstre scolastice, întielegemu periodulu dela 1862 încóce. În an. 1862 (17 Sept.) adeca se dá unu sboru nou cauzei scolare necrutiate de schimbările provenite în urm'a diplomei din 20 Octobre prin unu cerculariu emisu cátra inspectorii districtuali scolaru, prin care le împartășiesce suprem'a inspectiune o instructiune pentru învetiatorii de scóle normale, capitale și elementari din distric-tele densiloru, cá „învetiatorii sa póta duce cu sporu mai bunu chiamarea lor și a reversá într'u mesura mai mare radiele lumínarei natiunale.” Totu în acestu cerculariu se promite de cátra supremulu Inspectoratu tramitarea de comisari scolaru prin diecesa, cari tinendu conferintie cu învetiatorii, prin schimbare de idei sa afle scaderile ce s'aru gasi în totu cuprinsulu afaceriloru scolaru și modulu de îndreptarea acelu scaderi, înca moduri acomodate împregiuráriloru nóstre. Promissiunea s'au facutu trupú séu adevéru, cáci cerculariulu din 1 Maiu 1863 și conferintiele, ce s'au urmatu comitate de instructiunile trebuincióse, o adevérescu acést'a din destulu.

Care sa ne fia scopulu amintirii acestorú lucruri cunoscute de toti, séu déca nu, de cei mai multi cetitori ai acestui diuaru? E o lege psihologica, ca reproductiunea în omu numai atunci este mai chiară și mai sinceră, candu ideile ce le dobandim ni le însusim în sirulu lorú istoricu. Judecal'a nóstra numai atunci va fi mai dréptă, candu le avem dinaintea ochiloru asiá dupa cum au urmatu, dar nu candu avem numai franturi înaintea mintiei nóstre. Este de lipsa dar cá aceste sa le revocámu memoriei publicului, cá în tipulu acest'a sa póta deveni judecatoriulu nepartiálu.

Precum ne dovedesce brosiur'a ce o avem înainte-ne Inspectoratulu supremu alu scóloru nóstre au completatu și ide'a acést'a și au înlesnitú în modulu acest'a o via rechiamare în memoria, de tóte cele ce s'au întemplatú pe terenulu

scolasticu în favórea radicării scóloru dela 1862 încóce. Acei, cari dorescu a cunóscé activitatea din acestu tempu, potú de acolo cunóscé sirguinti'a Inspectoratului supremu, dar potú cunóscé și spiritulu, de care e însufletita învetiatorimea nóstra reprezentata prin alesii comisari. Ea si-esprima aceea ce simte, și cátra ce nisuesce, în cuventările sele tinute în ócaziunile deschiderei siedintiloru sele.

Nu vomu sa paremu înaintea cuiv'a cimbalu resunatoriú, și de aceea în tóta modesti'a recomandámu la toti barbatii de scóla, fia învetiatori, fia Preoti, acést'a carte, care este începutulu lantului visibilu alu viétiei nóstre scolare. Ba noi amu îndrăsní o a recomandá toturorú, cari arata interesu cátu de micu cauzei scolare, din cauzele mai susu memorate. — Din lucruri mici se facu mari, — Rom'a nu s'a ziditu într'o di-suntu nisce proverbe, care de o parte ne voru departá ori ce prejudetie la luarea amintitei brosiuri în mâna, de alt'a ne potú învetiá a apretiuí totu ce se întempla pentru desvoltarea și perfectiunarea nóstra. . . . Ne intrerumpemu dicendu, ca ghindea e mica și ne însemnata la vedere, înca din ea, déca cade în pamentu bunu, se desvólta stegeriulu celu înaltu, frumosu și puternicu. ☉

Brasiovu 1/13 Maiu 1865. Portiunea canonica pentru preotimea din Brasiovu amesuratu Cercularului Incl. Universitáti din Sabiiu dto 22 Maiu Nr. 505/1862. tandem aliquando veni la esecutiune. Comunitatea a jertfitu vr'o 15 holde de pamentu, care nu sciu de siguru, voru dá venitu anualu 50 f., di cinci dieci florini. Multu s'a dísu în acestu jurnalú despre esecutiunea hotaririi Incl. Universitáti. S'a scrisu despre acést'a în nr.ii „Tel. Rom.” nr. 79 1862. și 23 din an. 1864. și alta data, dar totu de prisosu. De aceea aru trebú sa tacemu, decátu n'ai în catráu, ca prin împartășire se mai alina încátu-va dorerea.

În an. 1862 s'a fostu imbiatu Biserici'a sântului Nicolae cá materia cu portiunea de susu, DD. Protopopi cu respectivii eii preoti au refusatú, aretandu, ca aceea nu e materia, cáci n'are filii, și asiá tóte bisericile din Brasiovu suntú asemenea, adeca déca le place a le numi matere, apoi suntú 5. matere cu 9 preoti. DD. Protopopi au fostu luatú însi asupr'a-si împintenarea cauzei de dotatiunei amesuratu Cerculariului Esc. Sele P. Mitropolitu din an. 1862. — Într'adeveru s'au facutu multe cereri, cari s'au subscrisu de toti preotii spre o esecutare cuvenita portiunei canonice. S'a fostu facutu o chartia colectiva, dar aceea, neumblandu nimenea dupa ea, a jacutu mai 3 ani la Magistratu, fára cá sa vina vr'unu resultatú la ea. Ea s'a fostu facutu cu scopu, cá de-si vomu capetá negativu de aici, sa avem ce-va la mâna cá sa potemu apelá. Destulu ca ape-lare acum nu mai trebuie, pentrucá biseric'a sântului Nicolae cá materia a priimitu 15. holde, apoi de celelalte bisericu mai véda cine va vedé! *) —

Varietáti și noutáti de di.

(Scriere nóua periodica romanésca.) Anunciámú cu placere esirea unei nóue scrieri periodice române, cu numele „FAMILIA, fóia enciclopedia și beletristica cu ilustratiuni”, ce va ési în Pest'a sub redactiunea dlui Iosifu Vulcanu, Redactorelui „Umoristului”. Numerulu 1. a și aparutu și se recomanda fórté bine. Acél'a cuprinde: Schitia biografica din viétia dlui Nicolau Zsig'a, cunoscutulu mecenate alu tinerimei române, cu portretulu aceluia, — Trilogia elenica, trei poesii de Aronu Densusianu, — Caderea Timisianeii, novela istorica de Iuliu Grozescu, — Eroin'a de la Gaet'a, de G. Baritiu, — Tabl'a lui Traianu, cu ilustratiune, — Panteulu de pe tempulu Imperatiloru romani, cu ilustratiune, — Capitoliulu de Washington, cu ilustratiune, — Columb'a, romanu de Aless. Dumas, — Despre amóre, — Modele de broderia (Stickerei), Revista sociala, — Ce e nou? — Literatura și arte, — Din strainatate, — Gacitura numerica, — Post'a redactiunei. Ear pe cupert'a foii suntú tiparite câte-va corespondintie, apoi indegetári pentru cultivarea gradinelorú și pentru económe. — Scrierea ese de 3 ori pe luna, în 5, 15 și 25 dupa calendariulu vechiu, continendu fiicare numeru câte 2 cóle. Pretiulu scrierei e pentru Austri'a pe Iuniu-Septembrie 2 f., pe Iuniu-Decembre 3 f. 50 xr.; pentru Romani'a pe Iuniu-Decembre 1 galbinu. Cancellari'a Redactiunei: Stra'a lui Leopoldu Nr. 18 în Pest'a. — Urámu scrierei celei pline de sperantia celu mai salutaru successu. —

Din Fóia societáti pentru literatur'a și cultur'a romána în Bucovina a esitu în 1 Maiu c. n. și nr. 5. Mai multu în nr. urmatoriu.

June le pictorú românú, d. Popescu, din Banatu, cunoscutu publiculu între altele prin tabloulu deputatiloru románi dela diet'a din Pest'a din a. 1861, se afla calatorindu spre Itali'a, patri'a picturii, pentru perfectiunarea sea. I urámu și noi cu „Familia”, ce comunica acést'a buna noutate, cá din acést'a calatoria sa se întórne cá albin'a de pe câmpulu cu flori. —

*) Dupa parerea nóstra nenormativa erórea nu e, ca s'au priimitu de asta data și 15 holde, ci aceea, ca putinulu nu s'au împartitu între toti parochii din Brasiovu și preste totu ca s'a frántu solidariatea. Red.)

Priviri asupra istoriografiei române.

(Continuare și capetu din nr. premergătoriu.)

Préluminatul d. Papiu Ilarianu, reproducendu din manuscrise séu tipariture raritime, documente séu naratiuni scrise in grecesce, latinesce, nemtiesce, unguresce etc. le insocesce de traduceri literali in romanesce, aceea ce-i vine mai usioru de óre ce-i sunt familiarie cele mai multe limbi culte ale Europei. Atunci candu acésta intru adeveru pretiósá colectiune va ajunge la alu siéselea volume, atunci voru fi materiale de ajunsu spre a scrie o istoria a Romaniei mai intinsa și documentala, asiá precum o cere progressulu actualu alu sciintieloru istorice.

Impulsulu datu acestoru studie produse Istori'a Câmpungului a destinsului poetu C. D. Aricescu, monografia plina de merit, lucrata dupa manuscrise descoperite in monastirile Cozi'a și Sierbanesci, in dóue volume; și Compendiu de Istori'a Transsilvaniei de d. I. V. Rusu (Sabiú 1864); și traductiunile domnului G. Sion facute din grécamoderna a operei lui Dionisie Fotino (edita in Vienn'a la 1818) Istori'a generala a Daciei séu a Transsilvaniei, tieriei muntenesce și a Moldovei (Bucuresci 1860), și a Istoriei Tieriei romanesce de fratii Tunusli (Bucuresci 1863). Ambele aceste istorie presinta o multime de evenimente reu cunoscute.

In fine, voiu memorá frumósá Istori'a a Româniloru sub Michaiu Vitézulu, opera postuma a acelu ingeniu potinte, care fu numitulu dejá N. Balcescu. Ea fu publicata párti-párti in admirabil'a „Revist'a romána“, care esiá pe tóta lun'a in Bucuresci la 1861, 62 și 63. Asta lunga biografia se numera intre cele mai frumóse prose scrise in limb'a romána. Voiu incheiá acésta dare de séma indicându unu pré bunu compendiu istoricu alu desu numitulu Domnu professoru Treb. Laurianu. Eata-i titlulu: Istori'a Româniloru din timpurile cele mai vechi pâna in dilele nóstre. (Bucuresci 1862); și important'a publicatiune oficiala, din care esi, de suntu acum trei-dieci díle, primulu volume cu titlulu Archiv'a istorica a Romaniei, care e o colectiune de documente din timpurile cele mai vechi pâna la 1800. Acestu jumetate volume contine vr'o 300 documente.

Aru fi neaperatu cá bibliotecile universitatiloru italiene, celu putinu ale celoru mai mari, sa-si castige aceste cárti, cáci pentru particulari aru costá pré multu. Opere, care ne facu cunoscute faptele, peripetiele și adversitatile unui poporu, care nu e strainu de noi, ei totu de unu sânge și mai de aceeași limba cu a nóstra: aceea ce candu n'aru fi probatu din istoria, aru fi de ajunsu a o dovedí cu uniformitatea numelui, cu care suntemu numiti de cátra natiunile straine noi și ei. Si intru adeveru, Polonulu chiama pre Italianu Wloch, pre Románu Woloch; Boemulu, pre Italianu Wlach, pre Románu Walach; Magiarulu chiama Olasz pre Italianu, Oláh pre Románu. Si aci voiu insemná parerea acelor'a, cari credu cum ca numirile Welsch, cu care Nemtii chiama pre Italianu, Valloze, Vallese, Gallese, Gallezo și pâna si numirea de Belga, suntu de aceeași origine; in sa, spre nenorocire, bibliotecile universitatiloru nóstre departe de a se poté inavuti cu cárti, in lips'a in care se afla tóte, fára vr'o exceptiune, dara de aci inainte nu voru fi in stare d'a plati macaru continuatiunea opereloru ce urméza a se tipari, si la care incepusera a se aboná, pentru ca onor. ministru Natoli nu gasi altu chipu de a face economia in bugetulu instructiunei publice, decátu facendu mari reduceri in sumele anuali destinate pentru cumperare de cárti. Asiá d. e., pentru bibliotecile din Pis'a, unde suntu siésedieci și optu de professori, acum suntu destinate numai 4590 livre, si vai, déca va fi trebuintia de vr'o reparatiune In Turinu summ'a accordata va fi cheltuita tóta pentru stipendie, pentru incaldirea și luminarea saleloru de lectura.

O! déca onor. Natoli aru fi consideratu acea mare sentintia a lui Augustin Thierry, ca adica interesele sciintiei set inu de interesele cele mai natiunali, de buna séma aru fi facutu economia in alte ramuri. Mai multu de cátu intinderea teritoriulu și numerulu ostiloru, progressulu sciintificu și literariu e de o mai mare importantia pentru natiune. Pentru aceea Belgi'a sta d'asupra Rusiei celei nemarginite. Confederatiunea germana nu e, nici póte fi, cuceritoare; dara cu tóte acestea, cátu tempu Nemtii voru avé primatulu in sciintia, ei voru eseritá o influentia in lume; in Germani'a in sa, principii cei mici nu facu economia asupra banului biblioteceloru publice; ci, din contra, candu se presenta ocaziunea de cumperaturi importante, le asémna fonduri extraordinarie. Eara noi vomu merge indereptu, in cunoscintie, si vomu scapeta din acea fama de eruditi, ce o castigara

strabunii nostri, candu in secululu XV reinviéra studiile clasice in Europ'a.

Principatele române unite.

Dupacum spuseramu in numerulu din urma, Domnitorulu in 30 Aprile nóptea a sositu din escursiunea sea la Moldov'a in capitala. „Tromp. Carp.“ spera, ca cu întórcerea M. Sele se va indoi energ'á diregatoriiloru publice pentru esecutarea legeru rurale.

Acelasi diuariune anuntia totdeodata si sosirea si reintrarea in postulu séu a ministrului de esterne d. Balanescu, precum si reîntórcerea dela Vienn'a a agintelui si consulelui generalu austriacu Br. Eder.

Inn. Loru imperiale russesci Principele Michailu si Marea Ducesa Olg'a au trecut in calatori'a loru spre Vienn'a in 1 Maiu prin Craiova. Guvernulu románu, luandu scire despre calatori'a acést'a, deduse ordinu autoritatiloru locale din Galatiu, Brail'a si Giurgiu, a dá inaltiloru passageri onorile cuvenite; ear generalulu Mannu, ministrulu de resbelu, avu ordinu a merge la Giurgiu, pentru de a complimentá pre inaltii óspeti in numele Domnitorului.

„Monit. ofic.“ publica denumirea de prefecti, a d. Grigoriu Rossetti in judetiulu Neamtii, si a d. Panaiotu Mangirofu in judetiulu Suceava, dupace din aceste posturi se destituisera dd. Dimitriu Georgiade si Ioannu Greceanu pentru lips'a de activitate la esecutarea legeru rurale. Totu „Monitoriulu oficialu“ publica, ca la cercetarea cassei generale in judetiulu Dolju s'au aflu deficitu de 1,842,630 lei. Cassierulu G. Olanescu indata s'a destituitu, s'a datu in judecata, si tóta averea lui, mobila si imobila, s'a pusu sub sechestru.

„Presse-i“ de Vienn'a se scrie din Parisu, ca conferintiele din Constantinopole nu se ocupa cu jurisdictiunea consuliloru straini in principate, ci numai si numai cu cestiunea monastiriloru, ear capitulatiunile acelea au fostu numai obiectulu unor convorbiri private ale consuliloru. Noi inca dela ivirea cea d'antáiú a acelei faime nu i amu atribuitu insemnatate seriósá, si aru si fi cu totulu perversu, cá pe unu abusu invecitu sa se cerce intemeierea unui usu nou.

Dupacum se scrie unui jurnalulu germanu din Bucuresci, ministrulu presedinte d. Bosianu, cu privire la starea cea critica finantiala a tieriei, staruiesce a se face mari reductiuni in statulu armatei, si este resolutu a-si dá dimisiunea, déca propunerile lui nu s'aru priimi.

Cátu este de fragila inca libertatea pressei in principate, dar iarasi cátu de putinu se sciú folosi unele diuarie de ea, si cátu de dreptu avuramu noi, candu díseramu si dícemu necontentitu, ca nimicu nu se pare asiá greu diuariiloru de dincolo, cá moderatiunea, vine a constata „Tromp. Carpaticiloru“ prin novel'a urmatóre:

„Aflámu cu machnire, ca ministeriulu d-lui Bosianu nu s'a potutu aperá multu tempu d'a suprima unu diariu. Citimu in „Monitorulu oficialu“ de alaltieri suprimarea diuarului „Consciintia Natiunale“; si ne machnimu, nu atát'a pentru ca s'a supsesu unu diariu, si negresitu liberale in felulu seu, nu atátu pentru ca jóca ursulu prin vecini, precum se díce; dar pentrucá, dopa cum aflámu, membrii comisiunei mixte aru fi scosu din raportulu comisiunei cátra Domnitoriu cererea libertatii pressei, si ca acésta scótere aru fi motivata de licentia diuarului supsesu.“

Noi consimtimu in privintia acést'a pe deplinu cu ceea ce díce d. Vaillant in Reform'a nr. 19:

„Amu cititu articolulu „Consciintiei natiunale“ care a motivatu nu numai suprimarea acestui diariu, dar chiaru libertatea pressei. Suntemu indoitu machniti, pentru ca ne tememu mai putinu de o ostilitate indirecta, decátu de o lingusire marsiava.

Si noi ne credemu omulu progressului cá ori care altulu, dar nu-lu confundámu cu o saritura si cu unu saltu periculosu. Nu confundámu realitatea, pe care o potemu atinge, cu idealulu care nu-lu vomu atinge nici odata. Pentru acestu cuventu, n'amu aprobatu nici odata tactic'a „Consciintiei natiunale“. Opositiunea ei tacita ni-a parutu mai multu vatematóre decátu folositoare progressului, pentru ca, prin tacearea ei afectata, ea nu-lu ajuta intru nimicu. Ni-amu intrebatu chiaru, pentru ce a cerutu sa apara, de óre ce erá decisa cá sa se abtina. Credeamu ca erá de datori'a ei de a luá parte precátu potea mai multu la critic'a acteloru private si publice. Voiamu sa o facemu sa intieléga, ca critic'a este unu esamenu justu, care arata de o potrivá binele cá si reulu acteloru si opereloru: ca acestu esamenu póte sa se faca fára pasiune, fára ura, fára ostilitate, cu singurulu scopu de a lumina si a dá consiliu, cu pericolulu chiaru de a nu fi nici ascultat, nici intielesu: si ca prin urmare a nu areta decátu

reulu, nu este a critică, ci a-lu luă în risu; a nu vedea decât numai reulu pretotindeni și nicăiri binele, este a nega progresulu; ca a-lu afirmă prin tacerea disprețului, în locu de a areta remediulu, este o dovada de slabiciune de inimă, seu de lipsa de tactu și esperiintia.

D. Romulus Scribanu, fostu secretaru alu societății internaționale latine din Turinu, reintorcendu-se în patria, publica în „Reform'a” actulu dimisiunii seale, din care vedem că densulu a lucratu în acea societate pentru două idei considerabile: un'a că să se colonizeze Bessarabi'a de mediadi cu Italieni, alt'a că între Romani'a și Itali'a să se încheie unu tratatu comercialu. Dlu Scribanu promite a respândi aceste idei de aici încolo și pe țărmurile Dunarei.

Diuariulu „Reform'a” în numărulu seu 19, ne face onorea nemeritata a pune numele diuariului nostru în urm'a unui pasaj, care ne este strainu. Ori câtu ne bucurăm, cându diuarele de dincolo iau câte o notiță și din fôia noastră, după ce neasemenatu mai multu luăm noi dintru ale lor, totuși n'amu potutu trece cu tacerea acésta eróre, că nu cumva să ni se impute, ca tacem la o atribuire nemeritata.

Prospectu politicu.

Telegrafulu de preste mare aduce necormatu scrii despre aflarea lui Napoleonu în Algeriu. Priimirea imperatului în tôte părțile se dice că e entusiastică; vomu vedea, deca imperatulu va justifică acestu entusiamu prin introducerea de institutiuni salutare în favorea indigenilor, ori deca proclamatiunile, cuvântările și promisiunile lui voru remană numai aceea ce sunt astadi — vorbe frumoșe.

Avem dinainte-ne cunoscutulu rescriptu alu imperatului rusescu, prin care generalulu Murawiew se elibera de guvernarea provinciilor apusene și se radica la rang de comite. Rescriptulu e unu documentu de însemnatate istorică; căci constatéza odata aceea, că revolt'a Polonilor a fostu perfida, ear a două constatéza, că portarea generalului a coresponsu deplinu a acceptărilor imperatului. Abstragendu dela magulirile, ce le face imperatulu vechiului și devotului seu servu, actulu acésta de sigur nu e calificatu, de a face onore renumelui imperatului Alessandru.

Scirile din Itali'a despre negociatiunile între Turinu și Rom'a sunt prea nesigure, decâtu să se pòta cuprinde în cuvinte rezolute. Atât'a e siguru, că partidele mai extreme italiene sunt intaritate infricosiatu asupr'a regelui, căci va să facă Romei concessiuni. Intr'aceea fôia „Avvenire” din Florenti'a dice, că lucrurile stau astadi asiá: Pap'a dă regelui Victoru Emanuilu și descendentilor lui tóta Itali'a cu Rom'a cu totu că feudu, cu condițiunea aceea, că dinasti'a Savoia să restituie tôte monastirile, să plinésca tôte scaunele arhiepiscopesci, să respecteze averea bisericeii și să apere pentru totdeun'a religiunea catolică în totu imperiulu. O fôia clericală din Itali'a dice: D. Vegezzi a deschis lui Victoru Emanuilu portile Romei, dar regele nostru va intră în cetatea eternă, că ore cându Pipinu și Carolu cel mare, pentru de a apără pre Pap'a, eara nu pentru de a-lu scòte din scaunu.

Stramutarea regimului dela Turinu la Florenti'a este finită mai de totu. Actele și alte aparate de cancelarie s'au transportatu pe 600 vagoné; regele fu mai cel din urma, care parasi Turinulu.

Jurnalele se ocupa încă foarte multu cu evenimentele din Americ'a. Noulu presedinte Johnson intr'o cuvântare a sea dice, că capii revoluțiunii dela mediadi trebuiescu pedepsiti și trantiti din pozițiunea lor socială, că locuitorii remasi credinciosi merita a se despagnă din averile celor desbinati și că masăa poporului statelor de mediadi trebuie intempinata cu bunătate și crutare, — cuvinte cu atât'a mai considerabile, căci ele cuprind programulu presedintelui pentru cel mai de aproape venitoriu, unu — venitoriu cu atât'a mai siguru, căci comandantii de mediadi se predau unulu câte unulu, astfelu încâtu ministrulu de resbelu va să dimita din armata 400,000 feciori. Câtu de multu interesu are Franci'a, a-si cunósce limpede pozițiunea sea fatia cu republic'a americano-medinoptială, se vede între altele și de acolo, că impoteritul francesu din Washington are instructiune a n'trebă pre presedintele Johnson, deca recunósce ori nu recunósce imperiulu messicanu? — Diu'a de 13/25 Maiu va fi pentru uniunea americană di de jale obstésca pentru mórtea lui Lincoln. — Despre mórtea ucigatorului lui Lincoln, Booth, aflăm, că acel'a ratacindu din locu în locu, s'au aflatu în fine în Maryland intr'unu bunu la țiera, și simțindu apropierea militei s'au ascunsu intr'o siura, amenințându cu mórte pre totu celu ce s'aru apropiá de densulu. Soldatii aprinsera siura, și Booth nevrendu să easa nici asiá, a fostu impuscatu mai tocmai prela loculu acéla prin capu, pre unde puscăse densulu pre Lincoln; sotniulu lui, Harrold, a fostu prinsu viu și datu în mână judecătii.

Între Turci'a și Serbi'a este temere, că va irumpe unu

conflictu nou. Regimulu serbescu spre amintirea emancipării politice a Serbiei de acum 50 de ani voră să serbeze unu jubileu și proiectase unu programu corespondiatoriu, ear Pòrt'a a protestatu cu energiă contr'a unei astfelu de serbatori, în carea ea vede o demonstrațiune politică.

Nr. 16—3

CONCURSU.

Cu începutulu anului scolasticu 186⁵/₆ venitoriu, avendu a se adauge la cele șapte clase gimnasiale déjà înființate în gimnasiulu român de religiunea ortodoxă orientală, și clasăa a VIII. și cea din urma spre complinirea intréga a gimnasiului, se deschide cu acésta concursu încă pentru doi profesori, fia care cu salariu anualu de câte 800 f. v. a.

Dela concurențe se cere că să documenteze:

- 1) prin atestatu de botezu, că este Român de națiune și creștinu gr. orientalu de religiune;
- 2) prin atestatu de maturitate, că a finitu studiile gimnasiale după sistem'a prescrișă de Proiectulu de organizare a gimnasiilor Austriei din 1849;
- 3) prin atestatu academicu, că a finitu facultatea filosofică în vre-o universitate orecare;
- 4) prin atestatu de conduita dela dregatori'a politică locală, că aceea i este nereprobăveră.

Se voru preferi însă cari pe lângă acestea voru documentă:

- a) ca a maturisatu cu eminentia;
- b) ca a facutu și colloquie din obiectele de sciintia, pentru care lu arata indicele ca s'a înscrisu.

Tôte aceste documente concurențele le va tramite celu multu până la 15 Augustu 1865 s. v. adresându-le francate către subscris'a Eforia.

Brasiovu 24 Aprile 1865.

Efori'a scòlelor centrale române de legea greco-orientală.

Sirupu albu de peptu

Acésta se aprobă de mai multe fisicate unu mijlocu pentru ori ce tuse vechia, pentru dorere de peptu, ragusiela de ani, plumani balóse, tuse magarésca, gusteru în gátu, aprinderi în gâtlegiu, guturaiu, tuse cu sânge, scuipatura de sânge, nădufu, despre acestea tôte liferéza cele mai bune rezultate, și se afla mai multe sute de ateste.

Pentru Brasiovu amu datu unicu Depusetoriu Dlui S. P. Mailatu în butelie originale a 1 f. și a 2 f. în argintu (sunatori).

G. A. W. Mayer

Breslau, Prussi'a.

Possessorului fabricei Dlui G. A. W. Mayer în Breslau, Prussi'a, aflatoriului și singurului fabricantu alu adeveratulu cam în tóta Europ'a pretiuitulu Sirupu albu de peptu, i se descoperi o recunoscintia frumoșă atingendu fabricatulu seu, de Episcopulu Esc. Sea d. de Deaky unulu în Crestinismulu catolicu înaltu pretiuitu arhieru care pòrta titlu a unui secretu consiliaru a pré S. Pap'a. Carea spre bagarea de séma în genere, se publica aci.

Subiscalitul adeverezu, că Sirupulu albu de peptu alu Dlui G. A. W. Mayer din Breslau, luandulu din spetieria Dlui Ant. Pasperger la S. Salvatoru l'amu întrebuintiatu contr'a unui cataru greu, necontenitatu se și plumana balósa, cu celu mai bunu rezultat, și după întrebuintiare a cataru-va butelii mi restaură sanatatea pe deplinu, deci lu recomandă fia-cui care patimesce de asemenea bóle, cu cea mai mare asigurare.

Jaurinu, 25 Iuniu 1864.

Sigismundu de Deaky,
Episcopu în Casarapelu și abate
capitulului de Jaurinu.

(18—1.)

Nr. 17—2

ANUNCIU.

Subscrisulu, că nou Viceinspectore alu muntiloru Hasdate în comitatulu Turdei, face cunoscutu celor ce pentru dobitócele lor doréscu a esarendá pasiunatu, cumca pasiunatul din muntii prunumiti, 2777. jugere, și adeva într'unu locu de 2200. jugere, și celelalte impartite în mai multe locuri se voru dá în aenda pe unu anu, seu și pe mai multi. — Doritorii de a esarendá au a se îndreptá prin epistole francate seu personaliter către subscrisulu în Gelou (Gyalu). Francisu Soos.

La articolulu meu despre Assoc. tranna Nr. 35 pag. 138 s'a stracuratu din eróre de condeiu două gresiele în cifre; deci me rogu să se îndrepteze: la pag. 138 lin. 41 sa se îndrepte în locu de 2023 f. numai 1023 f.

Totu la aceea pag. 138 lin. 46 în locu de 2048 f. sa se îndrepte numai 1048 f. v. a. — I. V. R.

Burs'a din Vienn'a 8/20 Maiu 1865.

Metalicele 5%	71 10	Actiile de creditu	183 40
Imprumutulu nat. 5%	76 15	Argintulu	107
Actiile de banca	802	Galbinulu	5 18

Editur'a și tipariulu tipografiei archidieceșane.